

Informe

L'accés de les dones a la vida política (II) Baix Llobregat

Octubre, 2011

Índex

Introducció	1
Hipòtesis de sortida	2
1. Alcaldies i tinences d'alcaldia	3
2. Regidories	6
2.1 La presència de regidores en el consistori: equip de govern i oposició	7
2.2 Reiteració de mandat al consistori	8
2.3 Els Consells Municipals de Dones	10
2.4 Presència de les dones regidores en funció del municipi	10
2.5 Tipus de regidories	11
2.6 Regidories específiques de polítiques d'igualtat de gènere	12
Conclusions	14
Bibliografia	16
Annexos	17

Introducció

Després de la publicació de l'Informe sobre l'accés de les dones a la vida política (I) on s'estudiava la composició de les llistes electorals en funció del sexe, l'Observatori Comarcal del Baix Llobregat, amb el recolzament del Consell de les Dones del Baix Llobregat, presenta aquest segon informe.

L'objectiu d'aquest és analitzar la presència de les dones en els ajuntaments de la comarca mitjançant l'anàlisi de la composició dels consistoris formats al Baix Llobregat després de les eleccions locals del mes de maig de 2011. L'informe pretén estudiar des de la perspectiva de gènere, com es distribueixen les alcaldies de tots els municipis de la comarca i analitzar quins càrrecs i llocs de poder ocupen les regidores del Baix Llobregat en comparació amb els seus homòlegs.

Analitzar la composició dels consistoris municipals des de la perspectiva de gènere implica analitzar la formació i la distribució per sexes dels ens locals com un indicador que evidencia com les dones tenen menys oportunitats que els homes en l'àmbit polític, ja sigui en l'accés i la participació, com en les responsabilitats i grau de poder polític que uns i altres tenen l'oportunitat d'exercir en les administracions locals.

A l'hora d'entendre i poder analitzar des de la perspectiva de gènere les diferències respecte a la presència i posició de dones i homes en els llocs de decisió política s'han desenvolupat diversos conceptes entre els quals s'ha de posar en relleu el de segregació vertical i horitzontal.

S'entén per segregació vertical les desigualtats de gènere en l'accés als llocs de presa de decisions, és a dir, com les dones tenen menys oportunitats d'accedir a un càrrec amb responsabilitat i poder. En l'àmbit de la política formal, la segregació vertical s'observa tant en l'encapçalament de les llistes electorals com en la seva confecció, així com en l'ocupació de determinats càrrecs públics o de confiança. Segons la posició en les llistes electorals i la trajectòria professional-política hi ha més o menys possibilitats de poder exercir un càrrec polític¹ o públic.

En la formació dels equips de govern dins dels ajuntaments també s'observen processos de segregació horitzontal que evidencia les desigualtats en la distribució i concentració del poder. És a dir, senyala com els homes polítics s'encarreguen d'unes determinades àrees municipals que generalment tenen més pressupost o hi ha més possibilitats d'una gestió més autònoma (urbanisme o hisenda, per exemple) i les dones polítiques s'especialitzen en àmbits que tenen relació amb les tasques d'atenció i cura (serveis socials seria un exemple); també es relacionen més a les àrees que realitzen polítiques d'igualtat de gènere, àrees municipals amb pressupost limitat o amb poc marge de maniobra per part dels ens locals.

¹ Per tal d'evitar aquest tipus de discriminació indirecta i fomentar la igualtat en l'accés a la política institucional, la Llei Orgànica 3/2007, per a la igualtat efectiva entre homes i dones va establir que els partits polítics que es presentin a les eleccions han de confeccionar les llistes d'una forma paritària; segons la llei, en cada tram de 5 persones de la llista electoral ha d'haver com a mínim un equilibri entre sexes del 40-60%.

Hipòtesis de sortida

L'estudi i anàlisi dels 30 cartipassos municipals² de la comarca persegueix la validació o refutació de 5 hipòtesis de treball que s'exposen a continuació i que fonamentalment continuen la línia de recerca encetada en l'Informe sobre l'accés de les dones a la vida política (I):

- 1) **Segregació vertical:** Dins dels equips de govern els càrrecs que més concentren responsabilitats i poder són les alcaldies, d'una banda, i primeres tinences d'alcaldia, per l'altra. Precisament en aquests càrrecs és on menys dones s'observaran, especialment en les alcaldies, ja que les desigualtats de gènere en aquests alts càrrecs són molt pronunciades.
- 2) **Influència de la grandària del municipi.** La grandària del municipi és important a l'hora d'establir la presència de dones en els ajuntaments de la comarca. Els municipis grans (més de 20.000 habitants) han de gestionar un territori més ample i tenen més recursos (humans i econòmics) per fer-ho. Segons la Llei de Bases de Règim Local, els municipis de més de 20.000 habitants tenen més competències que no pas els petits que depenen de la gestió d'administracions supralocals encarregades. També en els municipis grans hi ha més possibilitats de que la persona regidora pugui tenir dedicació plena, fet que facilita la conciliació de la vida política, laboral, personal i familiar. Per tant, ajuda al desenvolupament de la carrera política, especialment de les dones que acostumen a realitzar dobles jornades en assumir les responsabilitats del treball de cura i reproducció.

En els municipis grans hi haurà un major nombre de regidores que en els municipis petits ja que hi ha més àrees de gestió municipal. No obstant això, la segregació vertical serà més marcada que no pas en els municipis petits, és a dir, el nombre d'alcaldesses i de dones tinents d'alcaldia serà menor que en els municipis petits.

- 3) **Repetició en el càrrec.** La repetició en el càrrec acostuma a utilitzar-se com un indicador de presència. Si la persona repeteix com a regidora es considerarà que té més presència, experiència, visibilitat pública i tindrà més oportunitats de consolidar la seva trajectòria professional en la política formal. Així, la hipòtesi de treball serà que els homes tendeixen a repetir més en el seu càrrec com a regidors que les dones.
- 4) **Coalicions de govern.** Es considera que les coalicions de govern no afavoreixen a la representació femenina en els governs municipals com a conseqüència de la composició de les llistes electorals³. Per tant, es preveu un percentatge menor de dones en aquells governs locals creats a partir de coalicions entre formacions polítiques que en els governs amb un sol partit en el poder.
- 5) **Segregació horitzontal.** Existeix una segregació horitzontal en el repartiment de carteres i responsabilitats entre els regidors i regidores dels ajuntaments. Les dones regidores es concentraran en àmbits de govern amb menys pressupost o que tenen poc marge per decidir en la gestió (pressupostos tancats i dependents de la normativa legal) i en àmbits relacionats amb les tasques de reproducció, atenció i cura o relacionades amb les polítiques d'igualtat de gènere. En canvi, les regidories on s'observaran més homes seran aquelles amb més pressupost o amb més possibilitats de gestió autònoma, sense dependre d'altres administracions com ara hisenda o urbanisme, entre d'altres.

² Per conèixer la metodologia emprada en aquest informe, veure annex 1.

³ L'anàlisi de la composició de les llistes electorals per a aquestes darreres eleccions municipals –Informe (I)– mostrava una concentració de les candidates en els darrers llocs dels trams de cinc de les llistes electorals.

1. Alcaldies i tinences d'alcaldia

Després de les eleccions del mes de maig de 2011 el percentatge d'alcaldeses als municipis del Baix Llobregat ha disminuït en relació a l'anterior mandat 14 punts. Si el 27% de les alcaldies de l'anterior legislatura estaven ocupades per dones (8), ara només és el 13%, és a dir, hi ha 4 alcaldeses en els 30 ajuntaments que conformen la comarca.

Només dues de les 8 alcaldeses del passat mandat tornen a repetir en el seu càrrec (Abrera i Esplugues de Llobregat). Les altres dues alcaldeses (Begues i Vallirana) de les quatre actuals substitueixen a un home en el càrrec i en tots dos casos aquestes alcaldeses són conseqüència d'una alternança política en l'alcaldia d'aquests municipis.

En el cas de Corbera de Llobregat està previst que es porti a terme una rotació de govern entre CiU, que governarà durant la primera meitat del mandat, i el PSC, que governarà durant la segona meitat. Aquesta rotació suposarà un increment del nombre d'alcaldeses a la comarca, passant a ser de 5.

A excepció d'Esplugues de Llobregat, les alcaldeses actuals exerceixen el seu càrrec en municipis petits, de menys de 20.000 habitants que tenen un govern de coalició⁴. Tal i com s'ha assenyalat anteriorment, això significa que la capacitat de gestió de les alcaldeses que estan en municipis petits és més reduïda ja que no compten ni amb els recursos humans i econòmics ni amb les competències que tenen els municipis grans.

Taula 1: Alcaldesses dels municipis. Baix Llobregat, mandat 2007-2011 i 2011-2015

Mandat 2007-2011	Mandat 2011-2015
Abrera - Maria Soler (PSC)	
Esplugues de Llobregat - Pilar Díaz (PSC)	
Collbató - Josefina Martínez (PSC) Esparreguera - Paca Fosalba (PSC) Olesa de Montserrat - Magdalena Graells (CiU) Sant Vicenç dels Horts - Amparo Piqueras (PSC) Santa Coloma de Cervelló - Dolors Pueyo (ERC) Torrelles de Llobregat - Glòria Matas (ERC)	Begues - M. Mercè Esteve (CiU) Vallirana - Eva Martínez (PSC)
8 alcaldesses	4 alcaldesses

Font: OC-BL, a partir de la publicació dels cartipassos municipals.

Si s'analitza la presència de les dones a les alcaldies de la comarca des de les primeres eleccions democràtiques celebrades a l'any 1979, s'observa com en els 4 primers mandats, la presència de dones alcaldeses no superava el 4% del total d'alcaldis de la comarca. Des del 1991 hi ha una tendència creixent d'alcaldis ocupades per dones però sense superar el 10%.

Taula 2: Evolució del nombre d'alcaldis. Baix Llobregat, mandat 2007-2011 i 2011-2015

Mandat	Nombre d'alcaldis	Nombre d'alcaldeses	% d'alcaldeses
2003-2007	21	9	30,0%
2007-2011	23	8	27,0%
2011-2015	26	4	13,0%

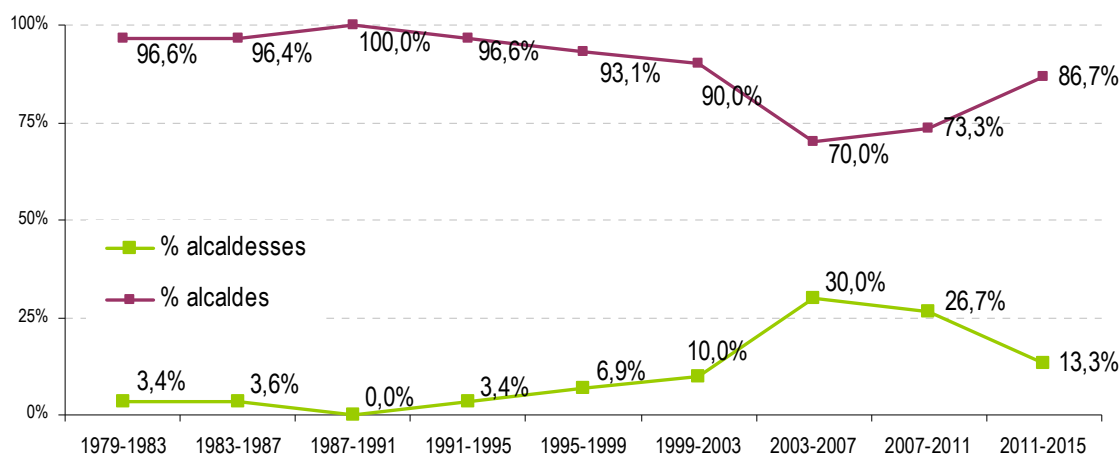
Font: OC-BL, a partir de la publicació dels cartipassos municipals.

És en les eleccions del 2003 on es troba el percentatge més elevat de dones alcaldeses al Baix Llobregat, arribant a ser un 30% (9 dones). En aquest període es comença a introduir en

l'agenda de les formacions polítiques la necessitat d'incrementar la presència de dones en els càrrecs de representació política.

Tot i que a l'any 2007 es va aprovar la Llei Orgànica per a la igualtat efectiva entre homes i dones amb la qual s'establia un criteri de paritat 60/40 en la configuració de les llistes electorals, la presència femenina en les alcaldies s'ha reduït a la comarca. En el mandat 2007-2011 el percentatge d'alcaldeses va disminuir fins al 27% (8 dones) i aquesta tendència ha continuat agreujant-se fins l'actual mandat on només el 13% de les alcaldies del Baix Llobregat estan ocupades per una dona.

Gràfic 1: Evolució del percentatge d'alcaldies. Baix Llobregat, des del mandat de 1979-1983 fins 2011-2015

Font: OC-BL, a partir de la publicació dels cartipassos municipals.

D'altra banda, el número de tinents/es d'alcaldia ha augmentat en relació a la passada legislatura, passant de 110 a 131; de fet, si a l'anterior mandat hi havia 4 ajuntaments que no comptaven amb aquest càrrec, a l'actual només Sant Vicenç dels Horts no l'ha incorporat al consistori.

En relació al passat mandat hi ha un augment de dones en aquest càrrec, passant del 32,7% al 42% a la comarca. S'ha d'assenyalar que tots els consistoris creats enguany compten com a mínim amb una dona entre les seves tinences d'alcaldia i en canvi, en l'anterior legislatura existien 5 ajuntaments que, tot i comptar amb aquests càrrecs, no hi havia cap dona. S'ha d'assenyalar que d'entre tots els tinents alcaldes dels municipis de menys de 20.000 habitants, el 47,3% són dones, mentre que en el cas dels grans, només el 38,2% d'aquests càrrecs estan ocupats per dones.

Taula 3: Presència de dones tinents alcaldesses als municipis. Baix Llobregat, 2007-2011 i 2011-2015

	2007-2011		2011-2015	
	Núm.	%	Núm.	%
Consistoris amb més d'un 40% de regidores tinents d'alcaldia	10	33,3%	12	41,4%
Consistoris entre el 30% i el 40% de regidores tinents d'alcaldia	10	33,3%	11	37,9%
Consistoris amb menys del 30 % de regidores tinents d'alcaldia	10	33,3%	6	20,7%
Total Baix Llobregat	30	100,0%	29*	100,0%

* Sant Vicenç dels Horts no contempla aquest càrrec.

Font: OC-BL, a partir de la publicació dels cartipassos municipals.

Depenent del consistori, poden haver diferents tinences d'alcaldia, oscil·lant entre una i vuit. La primera tinença d'alcaldia és el càrrec més important després de l'alcaldia ja que té responsabilitats similars en absència de l'alcalde o alcaldessa.

A la comarca, el percentatge de dones que ocupen la primera tinença alcaldia arriba a ser d'un 41,4% (12 dones de 29). De fet, en comparació amb l'anterior mandat ha augmentat 11,4punts percentuals.

Si s'analitza en funció de la grandària del municipi s'observa com la presència de les dones com a primeres tinentes d'alcaldia és molt significativa especialment en els municipis petits, arribant a ocupar més de la meitat dels càrrecs. En aquest sentit, tal i com s'observa a la següent taula, el percentatge de dones que ocupen la 1a tinenta d'alcaldia arriba a ser del 53,3%, creixent 13,3 punts percentuals en comparació amb l'anterior mandat.

Taula 4: La 1a tinença alcaldia segons sexe. Baix Llobregat, 2007-2011 i 2011-2015

	2007-2011				2011-2015			
	Dones	Homes	Total	% de dones	Dones	Homes	Total	% de dones
Municipis de ≤ de 20.000 hab.	6	9	15	40,0%	8	7	15	53,3%
Municipis de > de 20.000 hab.	3	12	15	20,0%	4	10	14	28,6%
Total Baix Llobregat	9	21	30	30,0%	12	17	29*	41,4%

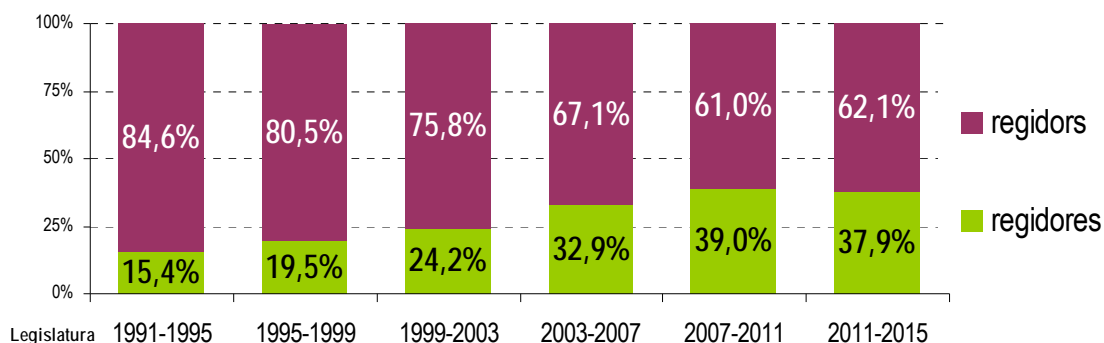
* Sant Vicenç dels Horts no contempla aquest càrrec.

Font: OC-BL, a partir de la publicació dels cartipassos municipals.

2. Regidories

La presència de dones en els consistoris del Baix Llobregat ha anat augmentant progressivament des de 1991 fins 2007, d'un 15,4% a un 39%. No obstant, s'observa una lleugera davallada del percentatge de regidores en els ajuntaments de la comarca en les darreres eleccions, on s'ha reduït gairebé 1 punt percentual (de 209 regidores actualment hi ha 204), truncant així la tendència creixent.

Gràfic 2: Percentatge de regidores i regidors. Baix Llobregat, mandat de 1991-1995 fins 2011-2015

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

De fet, si a l'anterior legislatura van haver 16 consistoris on hi havia més del 40% de dones regidores, en l'actual s'ha reduït a 12 ajuntaments dels 30 que hi ha a la comarca. D'altra banda, han augmentat els consistoris on la presència femenina és menor del 30%.

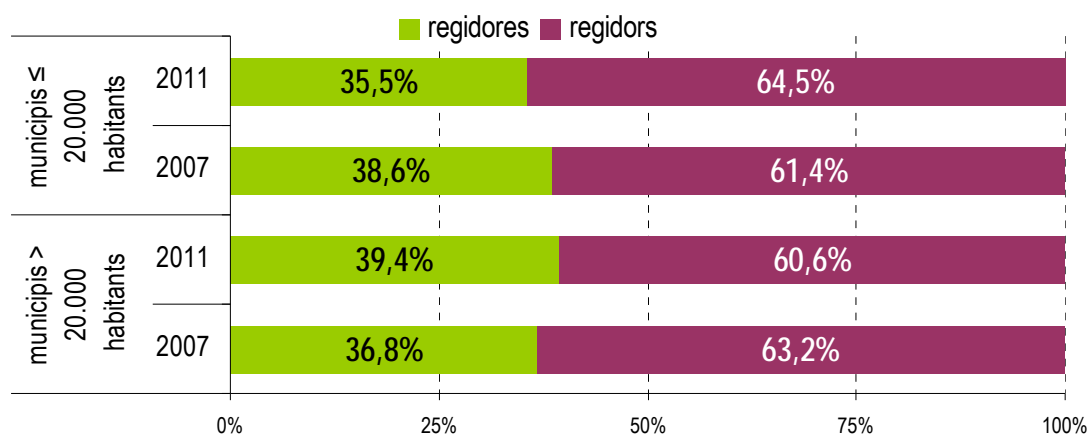
Malgrat això, s'han d'introduir matisos ja que s'observen diferències en la composició dels consistoris en funció de la grandària del municipi (Gràfic 3). D'aquesta manera, s'observa com en els ajuntaments grans el percentatge de dones regidores és superior a la mitjana comarcal, sent del 39,4%.

En comparació amb l'anterior mandat es detecten també diferències ja que la presència de regidores en els ajuntaments grans (de més de 20.000 habitants) és major que en els petits (de 20.000 o menys habitants). En els primers un 39,4% són regidores, augmentant així 2,9 punts percentuals el nombre de dones en els ajuntaments d'aquests municipis. En els municipis petits les dones tenen una presència del 35,5%, 3,1 punts percentuals menys que en l'any 2007.

Analitzant la presència de regidors i regidores als ajuntaments segons la formació política a la que pertanyen (Gràfic 4), s'observa que els dos partits que compten amb més presència de dones són el PSC (un 45,3%) i ICV-EUiA (un 41,6%). Aquestes dues formacions polítiques comptaven amb més dones a les seves llistes electorals, segons les dades de l'Informe sobre l'accés de les dones a la vida política (I).

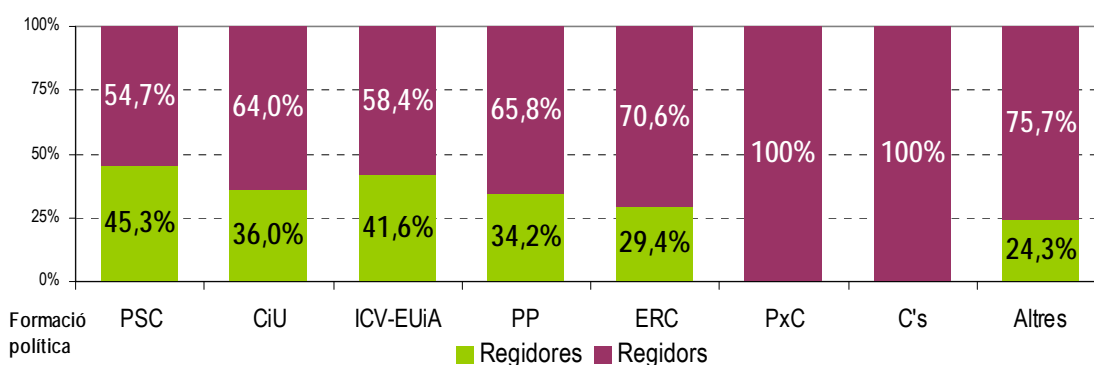
PxC i C's no tenen a cap dona com a regidora en els ajuntaments en què tenen representació. Cal tenir en compte, però que PxC té representació en 6 municipis de la comarca i C's en 1, molta menys representació que la resta de formacions polítiques al conjunt de la comarca.

Gràfic 3: Percentatge de regidores i regidors segons grandària. Baix Llobregat, 2007-2011 i 2011-2015

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

Gràfic 4: Percentatge de regidores i regidors segons formació política. Baix Llobregat, mandat 2011-2015

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

2.1 La presència de regidores en el consistori: equip de govern i oposició

L'anàlisi dels consistoris locals des de la perspectiva de gènere requereix l'estudi de la presència de les dones regidores tant aquelles que estan a l'oposició com les que formen part de l'equip de govern. En aquest últim cas també s'ha d'analitzar quines responsabilitats adquireixen i posar-ho en relació amb les responsabilitats que assumeixen els seus homòlegs.

En primer lloc s'ha de posar en relleu que, del total de dones regidores el 58,3% formen part del govern, mentre que en el cas dels regidors és d'un 51,5%.

D'altra banda, pel que fa a la composició dels governs locals, en aquesta legislatura, el 40,9% de l'equip de govern són dones i la resta, el 59,1% són homes; en comparació amb l'anterior mandat, s'ha reduït la presència femenina pràcticament un punt percentual. Si s'analitza les dades segons grandària dels municipis s'observa que als governs

Taula 5: Regidors/es segons si pertanyen al govern o a l'oposició. Baix Llobregat, 2011-2015

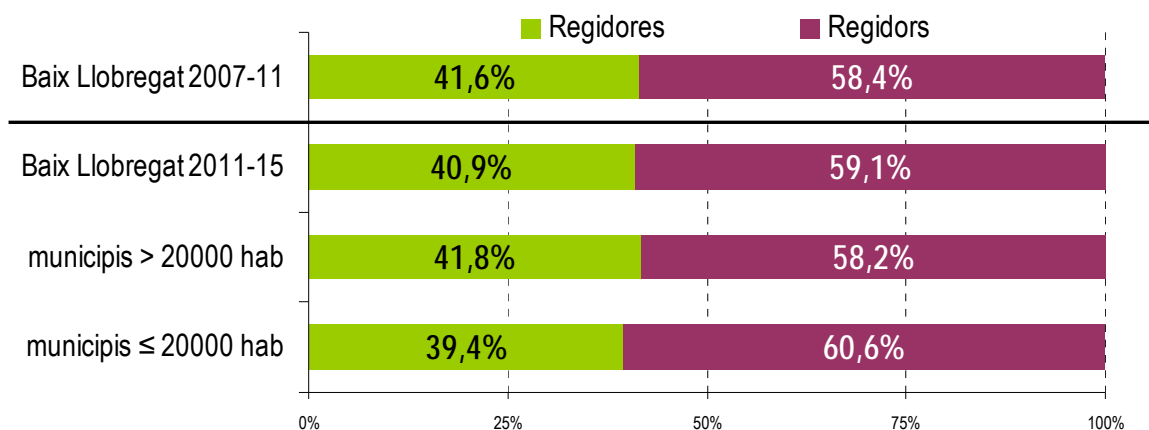
	Dones		Homes	
	Núm.	%	Núm.	%
Al Govern	119	58,3%	172	51,5%
A l'oposició	85	41,7%	162	48,5%
Total	204	100,0%	333	100,0%

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals

dels municipis grans hi ha més proporció de dones al govern (41,8%) que en els governs dels municipis de menys de 20.000 habitants.

D'altra banda, ha augmentat el número d'ajuntaments que tenen un govern on les dones són més del 40% (16 de 30), però també ha augmentat el nombre de governs on la presència femenina no supera el 30% (Taula 6).

Gràfic 5: Percentatge de regidores i regidors que foment part de l'equip de govern. Baix Llobregat, 2007-2011 i 2011-2015

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

L'augment de la presència femenina té relació amb la formació de governs de coalició entre diferents formacions polítiques. En aquest mandat s'observa com en els municipis on governen més d'una formació política (23 dels 30 ajuntaments) hi ha un petit augment del nombre de dones en els equips de govern d'aquests municipis⁵, fins arribar al 41,4%.

Taula 6: Presència de dones regidores als governs municipals del Baix Llobregat, 2007-2011 i 2011-2015

	2007-2011		2011-2015	
	Núm.	%	Núm.	%
Consistoris amb més d'un 40% de regidores al govern	14	46,7%	16	53,3%
Consistoris entre el 30% i el 40% de regidores al govern	14	46,7%	7	23,3%
Consistoris amb menys del 30% de regidores al govern	2	6,7%	5	16,7%
Total Baix Llobregat	30	100,0%	30	100,0%

Font: OC-BL, a partir de la publicació dels cartipassos municipals.

2.2 Reiteració de mandat al consistori

La participació en el consistori per segon cop proporciona informació sobre el grau de desenvolupament i consolidació de la trajectòria política dels i les polítics. La reiteració en el càrrec facilita la continuïtat en la gestió municipal ja que aquelles persones que repeteixen tenen ja coneixement sobre el procés de presa de decisions locals i sobre l'organització municipal. També ajuda a ampliar i donar estabilitat a la seva carrera política, especialment en els municipis grans on hi ha més possibilitats econòmiques per facilitar que l'equip de govern es pugui dedicar plenament a les tasques de govern sense necessitat de fer-la compatible amb un treball remunerat.

⁵ A l'Annex es poden veure les coalicions de govern en el moment de l'explotació de les dades.

Taula 7: Regidors/es que repeteixen com a tals o són noves incorporacions. Baix Llobregat, 2011-2015

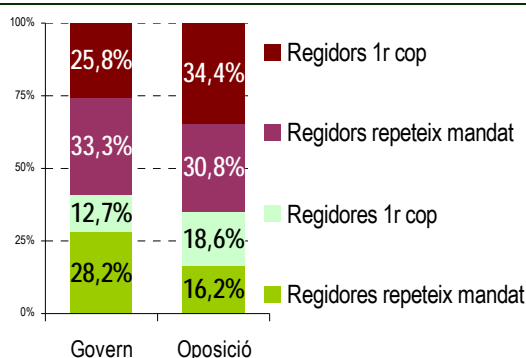
	Dones		Homes	
	n	%	n	%
Noves incorporacions	82	40,2%	161	48,2%
Repeteixen	122	59,8%	173	51,8%
Total Baix Llobregat	204	100,0%	334	100,0%

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

En aquesta legislatura, hi ha un 54,8% dels regidors i regidores del Baix Llobregat que tornen a ocupar el càrrec com a tals i, d'aquests, el 41,4% són dones. Pel que fa a les noves incorporacions com a regidors/es, la presència femenina es redueix fins al 34,2%. Val a dir que de les 204 dones regidores, 59,8% repeteixen en aquest mandat, mentre que del total de regidors (334) el percentatge es redueix al 51,8%.

En relació a la composició de l'oposició consistorial, s'observa com el percentatge de dones es redueix significativament. En el grup de l'oposició s'observa com el percentatge de regidors i regidores noves en aquest mandat augmenta, tot superant a aquells/es que repeteixen en el càrrec.

Gràfic 6: Persones regidores en el govern i l'oposició segons sexe i reiteració de mandat. Baix Llobregat, 2011-2015

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

2.3 Consells Municipals de Dones

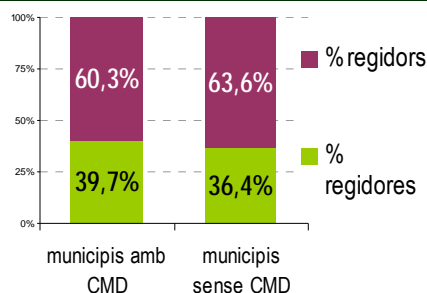
A la comarca del Baix Llobregat existeixen 11 consells municipals de dones. Aquests són òrgans consultius on participen diferents regidoreries i membres de la societat civil (especialment del teixit local d'associacions de dones); els consells de dones tenen l'objectiu de realitzar polítiques públiques vinculant a la societat civil i en especial a les dones per tal d'aconseguir que les dones estiguin en igualtat de condicions en relació als homes en diferents àmbits com ara el polític, l'econòmic, el laboral, etc...

L'existència d'un consell municipal de dones (CMD, d'aquí endavant), és un indicador del grau de sensibilització i de consciència per part de l'ajuntament de les desigualtats existents entre dones i homes i de la necessitat de dissenyar polítiques que redueixin o eliminin aquestes desigualtats. En ser un consell participatiu s'incideix en la idea de que les polítiques públiques s'han de dissenyar i desenvolupar tenint en compte al teixit associatiu i especialment a les dones. Per tant, es considera que aquells ajuntaments que tenen un CMD tenen certa sensibilitat amb aquests temes i hi haurà un esforç per tal de que la formació del consistori sigui més equitativa i equilibrada entre dones i homes.

Segons les dades que mostra el Gràfic 7, s'observa un percentatge més elevat de regidores en aquells ajuntaments on hi ha un CMD, concretament un 39,7% de dones sobre el total.

Pel contrari, aquells municipis que no compten amb un òrgan consultiu que s'ocupa de les polítiques de gènere, presenten un percentatge lleugerament inferior de participació femenina en els consistoris, 36,4%.

Gràfic 7: Percentatge de regidors i regidores segons la presència de CMD. Baix Llobregat, 2011-2015.

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

2.4 Presència de les dones regidores en funció del municipi

La presència de regidores al Baix Llobregat (taules 3.1 i 3.2 de l'annex) ha disminuït 1,9 punts percentuals respecte al mandat anterior i només un municipi té un percentatge de dones superior al 50% en aquest mandat (Viladecans, 52%).

Només 13 dels 30 ajuntaments de la comarca es pot considerar que tenen una presència equilibrada en funció del sexe ja que compten amb un 40% o més de regidores. En el mandat passat aquest equilibri es trobava en 15 ajuntaments de tal forma que s'ha reduït el nombre de consistoris amb més d'un 40% de regidores.

S'ha de destacar que, pel que fa a l'únic municipi que, per qüestions de grandària, està exempt de complir la Llei 3/2007 pel que fa referència a la composició de les llistes electorals, Castellví de Rosanes, coincideix en ser l'Ajuntament amb menys presència de regidores de la comarca (un 11,1% del consistori).

Taula 8: Presència de dones regidores als municipis. Baix Llobregat, 2007-2011 i 2011-2015

	2003-2007		2007-2011		2011-2015	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Consistoris amb més d'un 40% de regidores	7	23,3%	15	50,0%	13	43,3%
Consistoris entre el 30% i el 40% de regidores	9	30,0%	10	33,3%	11	36,7%
Consistoris amb menys del 30 % de regidores	14	46,7%	5	16,7%	6	20,0%
Total Baix Llobregat	30	100,0%	30	100,0%	30	100,0%

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

En comparació amb la legislatura passada, el Prat de Llobregat, Cervelló i Sant Feliu de Llobregat són els tres municipis que més han augmentat la presència de regidores en els seus ajuntaments (veure gràfic 3.1 a l'annex). Per contra, els municipis que més han disminuït el percentatge de dones regidores són: Sant Just Desvern (ha disminuït 23,6 punts percentuals respecte l'anterior legislatura), el Papiol (18,2 punts) i Begues (15,4 punts).

2.5 Tipus de regidories

La distribució de les regidories és un element a analitzar des de la perspectiva de gènere per observar el grau de segregació horitzontal, és a dir, la distribució de les carteres de més o menys responsabilitats entre les regidores i els regidors.

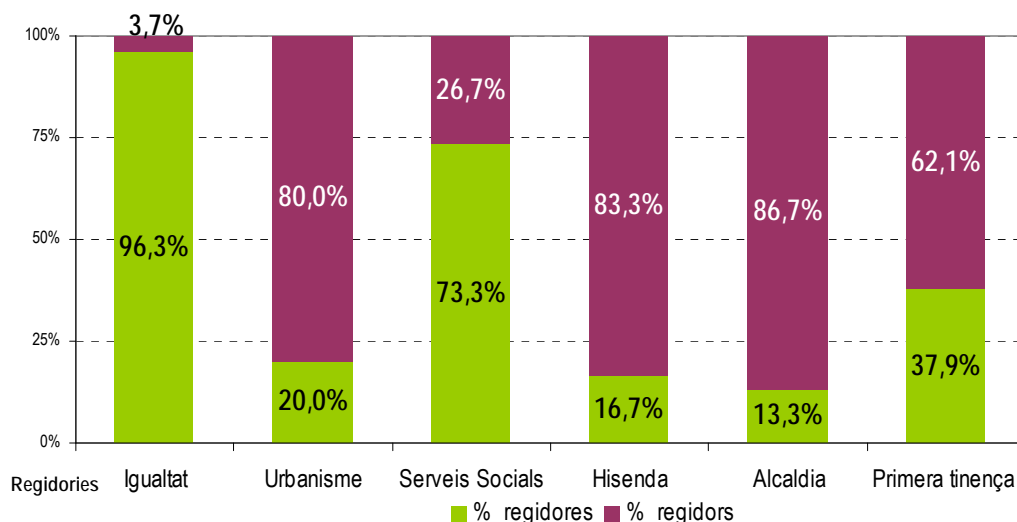
Existeixen regidories que tenen més pressupostos o possibilitats de desenvolupar polítiques públiques més adaptades al territori, depenent de si l'ajuntament té o no la competència en la gestió. Són precisament aquestes àrees de més pressupost o capacitat de gestió autònoma on generalment ha hagut més presència masculina.

En canvi, la presència de les dones ha estat més elevada en aquelles regidories des d'on es desenvolupen polítiques relacionades amb l'atenció i la cura com ara serveis a la persona o serveis socials, així com aquelles àrees on els pressupostos estan més lligats a projectes concrets i, també en àrees des d'on s'executen actuacions per fomentar la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

A més a més, a diferència d'altres mandats s'observa com en aquest la tendència general de tots els consistoris de la comarca ha estat la de reduir regidories i centralitzar molt diversos àmbits d'actuació en un menor nombre de regidories. D'aquí la complexitat afegida en l'anàlisi amb perspectiva de gènere per detectar el grau de segregació horitzontal de les regidories assignades a les dones polítiques.

Amb tot i això s'ha aconseguit diferenciar entre alguns àmbits de govern on la presència masculina ha estat majoritària, com ara urbanisme o hisenda, i d'altres àrees feminitzades com ara serveis a la persona⁶. Per aquest mandat aquesta segregació continua ja que, per exemple, el 83,3% de les regidories dels municipis del Baix Llobregat que s'encarreguen d'hisenda estan encapçalades per un regidor; en el cas d'urbanisme, en el 80% dels casos s'encarrega també un regidor. De la mateixa manera, més del 96% de les regidories d'igualtat i més del 73% de les regidories vinculades amb serveis socials estan encapçalades per dones.

Gràfic 8: Percentatge de regidors i regidores segons l'àmbit de la seva regidoria. Baix Llobregat, 2011-2015

Font: OC-BL, a partir de la publicació dels cartipassos municipals.

⁶ A l'Annex hi ha una breu anotació metodològica respecte l'agrupació de les regidories en els àmbits de treball seleccionats.

2.6 Regidories específiques de polítiques d'igualtat de gènere

Estudis com el de Mònica Gelambí (2008; 2005) analitzen com l'existència d'una regidoria pròpia en matèria de polítiques d'igualtat afecta al discurs i a les accions desenvolupades pel propi municipi en aquesta matèria; de fet, evidència que s'ha introduït a l'agenda política municipal la necessitat de realitzar polítiques per fomentar la igualtat d'oportunitats entre dones i homes. Així, es considera que l'existència d'una regidoria específica té una incidència positiva en la presència i influència de les dones en la vida política del municipi.

La nomenclatura utilitzada per les regidories que s'han ocupat de les polítiques d'igualtat de gènere ha anat transformant-se durant aquests anys, tot reflectint els debats teòrics de les diferents corrents feministes i posant èmfasi en cada època històrica de les prioritats polítiques per aconseguir la plena igualtat.

Així s'observa com les primeres regidories específiques acostumaven a denominar-se "regidoria de la dona" ja que es prioritzaven polítiques d'accions positives adreçades a les dones com a col·lectiu. Posteriorment el concepte de gènere passa del debat teòric al feminisme institucional per tal de posar en relleu que tant el sexe femení com el masculí són construccions socials que limiten les possibilitats de les dones. D'aquí que s'incorpori a la nomenclatura de les regidories aquest concepte, diferenciant-se del fet biològic.

D'altra banda, emergeixen diferents debats teòrics que incideixen en la pluralitat de dones i també en la idea de que homes i dones són biològicament diferents. Per tant, la cerca de la igualtat ha de venir connexa a d'inclusió de la pluralitat i les diferències; d'aquí se'n deriva la utilització del terme "dones" o "dona-home" en la terminologia utilitzada en les institucions.

Per aquesta legislatura, hi ha 23 municipis que tenen una regidoria que es dedicarà a les polítiques d'igualtat i la majoria (21) combina aquesta tasca amb altres àrees d'actuació, generalment relacionades amb serveis a la persona (10). Val a senyalar que el 34,8% de les regidores d'igualtat porten més de cinc àrees de responsabilitat (veure annex) i que el 52,2% d'aquestes regidores s'ho combinen amb una tinença alcaldia.

Respecte a la nomenclatura utilitzada per fer referència a les polítiques d'igualtat de gènere, en el 68,0% dels casos s'utilitza el concepte igualtat o igualtat de gènere. El terme "dones" s'utilitza en el 12,0% i el de "dona" en el 20,0% de les regidories específiques.

Taula 9: Anàlisi segons tipus de nomenclatura utilitzada per la regidoria que s'ocupa de les polítiques d'igualtat de gènere. Baix Llobregat, 2011-2015

	2011-2015	
	Núm.	%
No hi ha regidoria específica	7	23,3%
Regidoria específica de polítiques d'igualtat	23	76,7%
Regidoria específica que no es combina amb altres responsabilitats	2	8,7%
Regidoria/àrea que es combina amb serveis socials o serveis a la persona	10	43,5%
Regidoria/àrea que es combina amb altres àrees de responsabilitat.	11	47,8%
Regidoria/àrea d'igualtat que es combina amb més de 5 àrees de responsabilitat	8	34,8%
Regidoria/àrea d'igualtat que es combina amb una tinença d'alcaldia	12	52,2%

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

Conclusions

La Llei d'igualtat efectiva entre dones i homes (3/2007) estableix una sèrie de mesures per tal d'aconseguir una major presència de les dones a la vida política com ara la composició paritària de les llistes electorals (que cap dels dos sexes tingui una presència major del 60% ni menor del 40%). Malgrat aquestes mesures s'observa com la distribució dels consistoris sortits de les eleccions locals d'aquest any continua reproduint les desigualtats de gènere. Tant en la composició dels nous consistoris com en la distribució de regidories s'observen processos de segregació vertical.

Aquesta segregació es veu clarament reflectida en el baix percentatge d'alcaldeses amb que compta la comarca, així com en la reducció del percentatge de dones en la composició dels consistoris. Si al mandat 2007-2011, més de la meitat dels ajuntaments de la comarca tenien una composició equilibrada (més del 40% eren dones), actualment només hi ha 12 ajuntaments dels 30 on la presència de les dones és significativa. També s'ha d'assenyalar que la presència de regidores ha disminuït, especialment d'aquelles que estan per primer cop en el càrrec.

D'altra banda, s'ha de posar en relleu que el percentatge de dones que ocupen alguna tinença d'alcaldia ha augmentat 9 punts, situant-se en el 42%. També ha augmentat el percentatge de dones que ocupen una primera tinença d'alcaldia, càrrec amb més responsabilitats dins del consistori després de l'alcaldia sent en els municipis de menys de 20.000 habitants on més s'observa aquest fenomen.

A continuació es resumeixen les principals hipòtesis de treball com també les dades obtingudes en el present informe per tal de confirmar-les o refutar-les.

HIPÒTESI DE SORTIDA	RESULTAT FINAL
<i>1) Influència de la grandària del municipi. En municipis grans hi ha més presència de regidores. En canvi, el nombre d'alcaldeses i de tinents d'alcaldia serà menor en aquests municipis.</i>	<p>S'ha detectat en aquest mandat que el nombre de regidores és superior en els municipis de més de 20.000 habitants.</p> <p>D'altra banda, s'ha detectat una relació entre la mida dels municipis i les alcaldesses de la comarca. 3 de les 4 alcaldesses del Baix Llobregat exerceixen el seu càrrec en municipis de 20.000 o menys habitants, sent només l'alcaldesa d'Esplugues de Llobregat l'única que ostenta aquest càrrec en un municipi de més de 20.000 habitants.</p> <p>A més, les dones representen un 53,3% de les tinences d'alcaldia en els municipis petits, mentre que només representen un 28,6% de les tinences en els municipis grans.</p>
<i>2) Repetició en el càrrec de regidor/a. Els homes tendeixen a repetir més en el càrrec de regidor que les dones.</i>	<p>Del total de persones que repeteixen com a regidors i regidores, un 58,6% són homes, mentre que un 41,4% són dones. S'observa per tant una major presència d'homes entre les persones que repeteixen el seu càrrec</p>

	respecte la legislatura passada.
<i>3) Coalicions de govern. Es preveu un percentatge menor de dones en els governs creats a partir de la coalició entre dos o més partits.</i>	No s'ha pogut demostrar aquesta hipòtesi, ja que el percentatge dins dels governs formats a partir d'una coalició ha resultat lleugerament superior (41,4%) al percentatge general de dones que formen part dels governs de tots els municipis de la comarca (40,9%).
<i>4) Segregació horitzontal. Existeixen àmbits de govern on les dones estan sobrerepresentades, i altres àmbits on són els homes els que majoritàriament els lideren.</i>	S'ha pogut comprovar com un alt percentatge de dones es fan càrrec de regidories tradicionalment femenines (com ara aquelles relacionades amb les polítiques d'igualtat o d'atenció a les persones). Precisament unes àrees on generalment els pressupostos són més limitats i on el marge de maniobra és menor. Per tant, s'observa una clara segmentació horitzontal en el repartiment de carteres entre les regidores i regidors dels municipis de la comarca.

Bibliografia

PÉREZ OPI, CRISTINA. *Una mirada al centre de la política. Anàlisi dels condicionants de la participació política de les dones a partir de l'anàlisi de cas*. Diputació de Barcelona, 2006.

GELAMBÍ TORRELL, MÒNICA. [en línia] *Regidoria de la dona: Gènesis i evolució del concepte*. Institut de Ciències Polítiques i socials. http://www.icps.es/fitxa_terme.asp?tema=3&codi=46 [consulta: 5/08/2011]

GELAMBÍ TORRELL, MÒNICA. "Disseny de les polítiques del temps a les ciutats: Processos participatius en l'experiència italiana" (*capítol*), ICPS, Barcelona, 2008.

GELAMBÍ TORRELL, MÒNICA. "La pràctica local: organització de la introducció de les polítiques de gènere als ajuntaments de Catalunya" (*capítol*), ICPS, Barcelona, 2005.

BERBEL SÁNCHEZ, Sara: "Consell de dones / Consell d'igualtat" a BODELÓN, E.; DE LA FUENTE, M. (coords.): *Diccionari - Mapa de Recursos Dona i Àmbit Local*, Pub. Electrònica, Projecte CIP, ICPS, Barcelona 2007. <http://www.icps.cat/diccionari.asp> [CONSULTA: 5/08/2011]

Annex

Annex 1: Fitxa Metodològica

Fonts d'informació	Primers cartipassos municipals publicats per cadascun dels ajuntaments de la comarca després de les eleccions municipals del 22 de maig de 2011.	
Dades treballades	<ul style="list-style-type: none"> - Composició del consistori: regidores i regidors tant de l'equip de govern com de l'oposició. - Alcaldies. - Responsabilitats de cadascuna de les regidories. - Regidories que s'especifica que desenvoluparan els polítiques d'igualtat. 	
Informació rellevant	<ul style="list-style-type: none"> • Grandària del municipi: per tal de facilitar la comparació entre municipis s'ha optat per diferenciar els 30 ajuntaments segons grandària, tot establint una divisió entre aquells que tenen 20.000 habitants o menys i els que en tenen més. • Composició del govern local i partits polítics. Hi ha 23 governs de coalició a la comarca. 	
	20.000 o menys habitants	més de 20.000 habitants
	Abrera	Castelldefels
	PSC, CiU, ICV	PP, AVVIC
	Begues	Cornellà de Llobregat
	CiU, PP, TxB	PSC
	Castellví de Rosanes	Esparreguera
	PSC	CiU, ERC, GDES, AIESPA
	Cervelló	Esplugues de Llobregat
	CiU, PSC	PSC
	Collbató	Gavà
	CiU, ICV, PP	PSC, ICV
	Corbera de Llobregat	Martorell
	CiU, PSC	CiU
	Pallejà	Molins de Rei
	CiU, PDF, JA	PSC, CiU
	Palma de Cervelló, la	Olesa de Montserrat
	ICV, PSC	BO-EU-IU
	Papiol, el	Prat de Llobregat, el
	J	ICV, PSC
	Sant Climent de Llobregat	Sant Andreu de la Barca
	CiU, PSC	PSC
	Sant Esteve Sesrovires	Sant Boi de Llobregat
	PSC, ICV	PSC, ICV
	Sant Just Desvern	Sant Feliu de Llobregat
	PSC, ICV, JUNTS	ICV, CiU
	Santa Coloma de Cervelló	Sant Joan Despí
	ICV	ICV, PSC, CiU
	Torrelles de Llobregat	Sant Vicenç dels Horts
	PiP, CiU	ERC, ICV, CiU
	Vallirana	Viladecans
	PSC, ICV	PSC, ICV

Font: OC-BL a partir dels cartipassos municipals.

Annex 2: Agrupació de les regidories en els àmbits de treball de l'informe

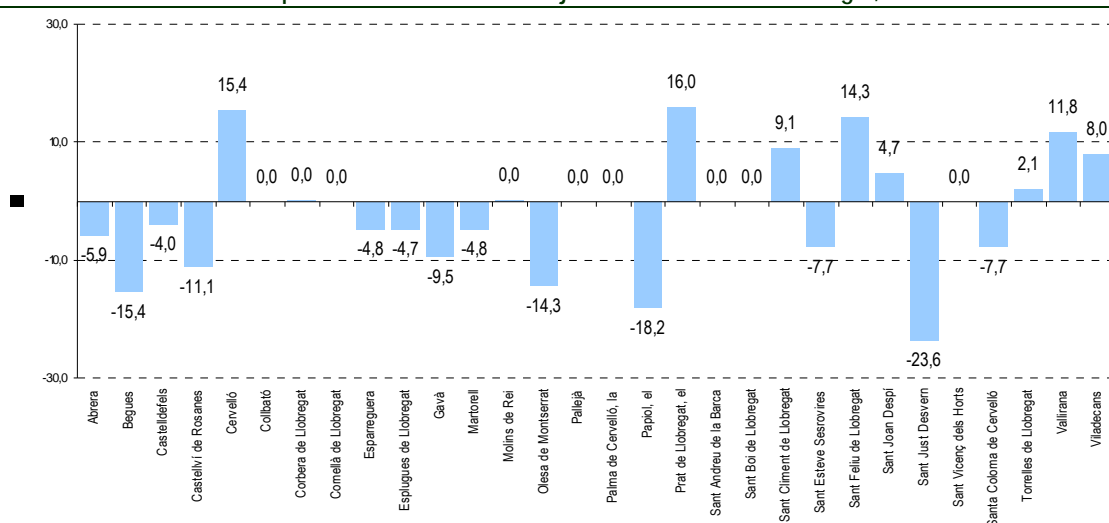
A l'hora d'elaborar l'agrupació de les regidories en els àmbits de treball de l'informe ens hem trobat amb la dificultat d'agrupar les regidories de 30 cartipassos municipals diferents en els 4 grans àmbits de treball: igualtat, urbanisme, serveis socials i hisenda. Els criteris generals per a realitzar l'agrupació de les regidories han estat:

Quan no hi ha cap regidoria definida pel cartipàs on consti nominalment els àmbits de treball seleccionats agrupem les regidories a àmbits de treball relacionats temàticament com ara benestar social a serveis socials, finances a hisenda (quan en aquest municipi no consta cap regidoria amb l'atribució d'hisenda) o planejament i gestió urbanística a urbanisme.

Quan en una mateixa regidoria s'agrupa més d'un àmbit de treball s'opta per classificar la regidoria en l'àmbit de treball corresponent al primer àmbit que es publica al cartipàs municipal corresponent. Així si consta urbanisme, economia i territori s'inclourà aquesta regidoria a l'àmbit de treball urbanisme.

Annex 3: Taules complementàries

Gràfic 3.1: Variació de la representació femenina als ajuntaments del Baix Llobregat, 2011-2015.

Font: OC-BL, a partir dels resultats i llistes electorals.

Taula 3.1 : Regidores, regidores al govern i tinences d'alcaldia. Baix Llobregat mandat 2007-2011.

	Regidores	% regidores	Dones Tinences	% dones Tinences	Regidores al govern	% de regidores al govern
Abrera	8	47,1%	2	40,0%	4	44,4%
Begues	6	46,2%		0,0%	2	25,0%
Castellví de Rosanes	2	22,2%	2	66,7%	2	40,0%
Cervelló	4	30,8%	2	50,0%	3	42,9%
Collbató	5	45,5%	2	66,7%	4	66,7%
Corbera de Llobregat	5	29,4%		0,0%	2	22,2%
Pallejà	6	35,3%	1	20,0%	4	40,0%
Palma de Cervelló, la	5	45,5%	2	100,0%	2	33,3%
Papiol, el	5	45,5%	1	33,3%	2	40,0%
Sant Climent de Llobregat	3	27,3%	1	33,3%	2	33,3%
Sant Esteve Sesrovires	6	46,2%	3	75,0%	4	57,1%
Sant Just Desvern	8	47,1%	1	20,0%	3	33,3%
Santa Coloma de Cervelló	6	46,2%	2	66,7%	4	57,1%
Torrelles de Llobregat	4	36,4%	1	33,3%	2	33,3%
Vallirana	5	29,4%	2	40,0%	3	33,3%
Menys 20.000 habitants	78	38,8%	22	40,0%	43	39,4%
Castelldefels	11	44,0%	3	42,9%	8	50,0%
Cornellà de Llobregat	11	44,0%	2	40,0%	8	42,1%
Esparreguera	8	38,1%	1	20,0%	6	42,9%
Esplugues de Llobregat	10	47,6%	2	50,0%	6	50,0%
Gavà	7	33,3%	2	40,0%	5	41,7%
Martorell	8	38,1%	1	25,0%	5	41,7%
Molins de Rei	7	33,3%	1	16,7%	4	30,8%
Olesa de Montserrat	10	47,6%	3	42,9%	6	46,2%
Prat de Llobregat, el	8	32,0%		0,0%	7	38,9%
Sant Andreu de la Barca	6	28,6%	3	42,9%	5	38,5%
Sant Boi de Llobregat	9	36,0%	2	40,0%	8	38,1%
Sant Feliu de Llobregat	7	33,3%	1	20,0%	4	33,3%
Sant Joan Despí	9	42,9%	2	40,0%	9	52,9%
Sant Vicenç dels Horts	9	42,9%	2	28,6%	4	36,4%
Viladecans	11	44,0%	2	33,3%	8	53,3%
Més 20.000 habitants	131	39,1%	27	31,4%	93	42,7%
BAIX LLOBREGAT	209	39,0%	49	34,8%	136	41,6%

Font: OC-BL, a partir de la publicació dels cartipassos municipals.

Taula 3.2 : Regidores, regidores al govern i tinences d'alcaldia. Baix Llobregat mandat 2011-2015.

	Regidores	% regidores	Dones Tinences	% dones Tinences	Regidores al govern	% de regidores al govern
Abrera	7	41,2%	4	80,0%	5	55,6%
Begues	4	30,8%	1	25,0%	2	28,6%
Castellví de Rosanes	1	11,1%	1	50,0%	1	20,0%
Cervelló	6	46,2%	1	33,3%	3	42,9%
Collbató	5	45,5%	3	100,0%	3	50,0%
Corbera de Llobregat	5	29,4%	1	33,3%	3	30,0%
Pallejà	6	35,3%	3	60,0%	4	44,4%
Palma de Cervelló, la	5	45,5%	1	50,0%	2	33,3%
Papiol, el	3	27,3%	1	33,3%	2	40,0%
Sant Climent de Llobregat	4	36,4%	1	33,3%	3	50,0%
Sant Esteve Sesrovires	5	38,5%	2	50,0%	3	42,9%
Sant Just Desvern	4	23,5%	1	20,0%	2	22,2%
Santa Coloma de Cervelló	5	38,5%	1	25,0%	3	42,9%
Torrelles de Llobregat	5	38,5%	3	75,0%	3	42,9%
Vallirana	7	41,2%	2	40,0%	4	44,4%
Menys 20.000 habitants	72	35,5%	26	47,3%	43	39,4%
Castelldefels	10	40,0%	2	40,0%	2	20,0%
Cornellà de Llobregat	11	44,0%	4	57,1%	6	42,9%
Esparreguera	7	33,3%	1	14,3%	3	27,3%
Esplugues de Llobregat	9	42,9%	2	50,0%	5	50,0%
Gavà	5	23,8%	3	60,0%	4	36,4%
Martorell	7	33,3%	1	25,0%	4	36,4%
Molins de Rei	7	33,3%	2	40,0%	4	40,0%
Olesa de Montserrat	7	33,3%	1	33,3%	3	33,3%
Prat de Llobregat, el	12	48,0%	2	25,0%	7	43,8%
Sant Andreu de la Barca	6	28,6%	2	40,0%	4	40,0%
Sant Boi de Llobregat	9	36,0%	2	33,3%	6	42,9%
Sant Feliu de Llobregat	10	47,6%	2	50,0%	5	45,5%
Sant Joan Despí	10	47,6%	3	42,9%	9	50,0%
Sant Vicenç dels Horts	9	42,9%	-	-	5	41,7%
Viladecans	13	52,0%	2	33,3%	9	60,0%
Més 20.000 habitants	132	39,4%	29	38,2%	76	41,8%
BAIX LLOBREGAT	204	37,9%	55	42,0%	119	40,9%

Font: OC-BL, a partir de la publicació dels cartipassos municipals.

